SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 201. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 21, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 21-го ЖОВТНЯ 1988 Ч. 201. РІК XCV

Американський критик пише прихильно про концерт у Вашінґтоні

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Вашінґтонський щоденник „Вашінгтон Пост" помістив в понеділок, 10-го жовтня ц.р., у відділі музики рецензію свого критика Джозефа МекЛеллана на два українські концерти, що відбулися в Констітушен Голл з нагоди відзначувань у столиці країни 1000-річчя Хрищення України. Рецензія під назвою „Велич Ярослава Мудрого" зачинається цікавою заввагою, що коли інші народи дають своїм улюбленим володарям прикметники „Великий" чи „Грізний", Україна в XI сторіччі, як була одною із найбільше культурних і сильних націй в Европі, назвала свого короля Ярослава „Мудрим" і цим доказала що є найважливіше.

Далі Дж. МекЛеллан пише, що саме нащадки цього Ярослава Мудрого влаштували у Вашінгтоні триденний фестиваль мистецтва України для відзначення 1000-річчя Християнства в Україні, як і на знак протесту, що цю річницю узурпує собі атеїстична Росія.

Дж. МекЛеллан коротко подає свої враження із концерту Капели Бандуристів в неділю по полудні, 9-го жовтня, які на його думку співали „дуже прецизно і з великою силою голосу та багацтвом тонів".

Довше зупиняється рецензент на концерті у суботу му були виконані дві кантаму були виконані дві кантати Миколи Лисенка, що їх він окреслює, як „сильно націоналістичні". Але найбільшим успіхом того вечора, уважає американський критик була прем'єра опери Георгія Майбороди „Ярослав Мудрий" виконаної в концертовій формі, яка хоч написана в 1973 році, але „втілює музичні ідеали XIX сторіччя". На думку Дж. МекЛеллана, ця опера має силу, пишноту, прегарні мелодії, живі характери і гострі конфлікти. Бас Стефан Шкафаровський співав свою головну ролю „шляхетно із багацтвом виконання", меццо-сопрано Рената Бабак, як його дружина дала „драматичне і визначне музичне виконання", а тенор Богдан Чаплинський був „знаменитий" у обох ролях. Критик згадує також Оленку Геймур, що зуміла віддати важку музику кантати М. Лисенка. Але найбільше враження зробив на нього Український Національний Хор, зложений із співаків з Торонто і Філядельфії.

УММАН стала членом Наукової Ради при СКВУ

Кент, Огайо (СКВУ). — Найновішим членом Наукової Ради при СКВУ, як світової надбудови українських наукових установ у діяспорі, стала Українська Могилянсько-Мазепинська Академія Наук, що її очолює видатний вчений д-р Ярослав Рудницький, автор численних наукових праць.

УММАН постала в 1938 році з ініціятиви Ради міністрів УНРеспубліки. Членами-фундаторами академії були такі видатні вчені, як М. Возняк, Ф. Колесса, Б. Іваницький, Б. Лепкий, І. Фещенко-Чопівський, С. Смаль-Стоцький і А. Яковлев. Вибух Другої світової війни перервав діяльність УММАН, її відновлено окремим декретом Президента УНРеспубліки Миколою Лівицьким в 1978 році.

Новоприйнята установа видає „Записки УММАН", в яких друкуються інформації про діяльність УММАН і діяльність різних наукових установ у діяспорі.

Наукова Рада при СКВУ, як світова надбудова і головний координатор українського наукового життя в діяспорі, змагає до консолідації усіх активних українських наукових центрів, які активно розгортають наукову працю. Президент УММАН проф. Я. Рудницький, у листі з 25-го вересня ц.р. до голови Наукової Ради, пише, що „цим приступленням хочемо підкреслити важливість існування української наукової надбудови", а також „об'єктивну потребу консолідації — об'єднання всіх діючих в діяспорі українських наукових установ і товариств".

Загальна конференція і зустріч українських науковців відбудеться у вівторок, 22-го листопада в Торонто, під час V Конгресу СКВУ. До участи в конференції запрошуємо всі наукові установи і всіх українських наукових діячів і дослідників.

Появилася книжка для молоді

Рим. — Тут із Української Папської Малої Семінарії, вийшла 130-сторінкова книжка, п.з. „Так будується людину": самовиховання для молоді", що її, на підставі творів Терезіо Боско й Карльо Фіоре, приготовив о. Лев Гайдуківський.

Книжка ця, що присвячена українській молоді в Тисячоліття Християнства в українському народі, має 15 окремих розділів, у яких піддається думки для духового самовиховання. Для старших осіб підготовляється друга книжка такої ж величини.

Цю книжку, в ціні 5 ам. дол., можна замовляти, написавши на адресу: Tip. SGS Institution Pio XI — Piazza S.M.Ausiliatrice, 54, Rome.

УРЯД ЗСА ДОМАГАЄТЬСЯ ПОШАНУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В СССР

Вашінгтон. — В кінці минулого тижня Уряд З'єднаних Стейтів Америки нарешті зайняв своє становище до пропозиції відбути одну з конференцій у справах прав людини, що їх влаштовують країни-сигнатори Гельсінкських угод, в Москві, кажучи, що ЗСА не підтримують ідеї відбуття такої конференції в 1991 році в Совєтському Союзі.

Представник Державного департаменту Чарлз Редман заявив, що Уряд ЗСА підтримує в тому випадку становище Великобританії, аж до часу поки Совєтський Союз ділами не докаже свого наміру притримуватись стисло Гельсінкських угод і шанувати права людини у кожному відношенні. На думку Редмана не йдеться тільки про самі права людини, але про всі угоди взагалі, а особливо справи, які входять до третього кошика гуманітарних проблем.

В числі вирахованих Редманом передумов для відбуття такої конференції в Москві є також вимога щоб на таку конференцію були допущені усі правозахистні групи й індивідуальні особи не тільки з території СССР, але також закордонні гості. Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Майкл Ґордон підкреслює, що американський Уряд не буде протестувати проти відбуття самої зустрічі в Москві, як тільки речники СССР приймуть його передумови. Великобританія натомість заявила устами свого представника на Віденській конференції для справ безпеки і співробітництва, що вона ніколи не погодиться на конференцію в Москві, а якщо така відбудеться, її представники не братимуть в ній участи.

Уряд ЗСА настоює також щоб СССР звільнив усіх політичних в'язнів і, по можливости, зліквідував численні концтабори і психіятричні заклади контрольовані КҐБ у яких й досі перебувають здорові люди, в більшості політичні в'язні. Згідно із статистикою Державного департаменту в совєтських тюрмах, концтаборах, і „психушках" перебуває ще досі від 250 до 300 політичних в'язнів. Вашінгтон домагається достовірної інформації від Москви, що ці люди будуть скоро звільнені, або що частина з них сидять за головні злочини, тобто є кримінальними в'язнями.

До числа американських вимог входить справа злуки 60-ох родин, припинення заглушування передач західніх радіо-передач і полегшення свободи у виїзді з СССР для багатьох совєтських громадян.

ЮҐОСЛАВСЬКІ КОМУНІСТИ НЕ ЗАПРОПОНУВАЛИ ЖАДНОЇ РОЗВ'ЯЗКИ

Београд, Югославія. — Триденний пленум Комуністичної партії Югославії закінчився без жадних конкретних пропозицій, які мали б зменшити загрозу економічної стагнації і спричинитись до лібералізації політичної системи та етнічних зударів. Місцеві політичні діячі і закордонні спостерігачі надіялися, що теперішні керівники, полагодивши в першому дні свої внутрішні непорозуміння, візьмуться за розв'язку конкретних справ, зокрема цілком занепалої економіки, найвищої мабуть відсотково інфляції в Европі, зросту безробіття, зниження життєвого рівня, зросту позичок за кордоном, які перейшли вже 22 більйони долярів тощо.

Замість того пленум закінчився у середу ввечорі, 19-го жовтня, новим спалахом міжетнічної боротьби, голосуванням одного бльоку проти другого, спробою осування нелюблених у Політбюро і Центральному Комітеті компартії осіб, зудару сербського керівника Слободана Мілосевіча з таким же керівником албанської більшости у провінції Косово.

На закінчення пленуму юґославські комуністи видали кінцевий 57-сторінковий документ, підписаний 68-ма членами Політбюра, який увійде до історії тієї компартії, як один з найслабших документів світу і тим самим знеславить не тільки югославів, але комуністичний рух в цілому світі, — кажуть західні аналітики, які близько приглядались до триденних нарад з надією, що ці люди є дійсно здібні запропонувати якусь конкретну розв'язку наболілих питань та поліпшити загальний стан населення. Документ має три основні частини: з'ясування економіки, в тому також сільського господарства, яке потребує допомоги центрального уряду; політичну структуру комуністичної системи в Югославії й аналізу чи колеґіяльна система в Югославії виправдалася і непорозуміння серед республіканських керівників компартії, які скоріше чи пізніше можуть закінчитися трагічно для системи і державної структури в Югославії.

„Не наступило жадних змін, все буде так, як було раніше", — заявив Юзе Сляkор, член Політбюра зі Словенії, промова якого була найбільш критичною на адресу керівництва компартії і уряду. Він заявив, що „ми програємо бій, але командири залишаються далі на своїх місцях". Він натякав на потребу змін в Політбюро, Центральному Комітеті компартії і тим самим в уряді. Але його голос залишився голосом у пустині, — кажуть західні спостерігачі.

Надоює більше, але заробляє менше

Київ. — Газета „Радянська Україна" з 2-го вересня ц.р. опублікувала листа доярки О. Коржевської з Чернігівщини, в якому вона розповідає про заподіяну їй кривду.

В зв'язку з перебудовою вирішила й вона випробувати свої сили: взяла 48 телиць, доглядала їх, добилася добрих результатів, і заробітком була задоволена. Та коли її корови потелилися вдруге і надої збільшилися, відповідно збільшилися і її заробітки. Адміністрації колгоспу це виявилось не до смаку тому вони її просто зменшили „з допомогою працівників РАПО".

„Я надоюю молока вдвічі більше, а отримую так само", — пише О. Коржевська. Коли вона звернулася до голови колгоспу, той обурився, що вона хоче „мати зарплату міністра". Коли ж доярка поскаржилася до райкому партії, то їй створили найтяжчі умови праці „аби я не витримала і відмовилась сама від корів"

Таким чином доярка дійшла до висновку, що нема сенсу добиватися більших надоїв, оскільки це не лише не дає ніякої вигоди, а навпаки, викликає недоброзичливість і немилість з боку начальства.

Совєти ставлять перепони американським контролерам

Згідно з умовами американсько-совєтського договору щодо ліквідації ядерних ракет середньої віддалі, що почав діяти 1-го липня ц.р., американським інспекторам дозволено визначати вагу, вимірювати і обстежувати за допомогою рентґенівських променів ракети, що виходять за ворота заводу в Воткінську, де раніше виготовлялися ракети СС-20, заборонені згаданим договором. Офіційні совєтські представники повідомляють, що тепер завод перейшов на виробництво ракет СС—25, що мало чим різняться від СС-20, за розміром і формою. Не зважаючи на те, що раніше совєтська сторона погодилася на використання американцями рентґенівського обладнання, тепер вона заперечує це, запевняючи, що американські прилади випромінюють багато радіяції. Договір також передбачає, що шість військових і 24 цивільних інспекторів ЗСА, які працюють у Воткінську, мають право вимагати розпакування вісьмох контейнерів з ракетами СС-25 з метою перевірки. Проте рік закінчується, а американським інспекторам було дозволено розкрити лише один контейнер.

Експерти повідомляють, що вони натрапили на ряд інших перешкод з боку совєтських керівників. Наприклад, їм забороняють використовувати прилади, які дозволили б з'ясувати чи ракета озброєна одною боєголовкою чи трьома. Американці, за допомогою своїх сателітів, виявили, що ракети СС-20 з трьома боєголовками (заборонені договором) знову монтуються в місцевостях, де цей договір забороняє. А ті влаштування, що були розібрані совєтами після підписання договору, знову монтуються в районах, не зазначених у договорі. Заборона совєтами використовувати рентґеновські прилади тепер обговорюється членами спеціяльної комісії в Женеві.

Український фемінізм є темою наукової праці

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Д-р Марта Богачевська-Хомяк надто відома постать в українській громаді, щоб її прихід до редакції „Свободи" пройшов непомітно. А тут вона ще й приходить з книжкою в руках, книжкою, на яку ми вже довго чекали, зацікавлені як вона буде виглядати та як в ній авторка з'ясує складну тему українського фемінізму, який нам, так сказати б, був відомий таки з родинного життя.

Ще перед кількома роками д-р М. Богачевська-Хомяк давала нам читати рукопис, щоб зробити доповнення і завваги з часів діяльности Союзу Українок у Львові перед Другою світовою війною, тож не диво, що нам було надзвичайно цікаво бачити цю працю готовою.

Відразу перекидаємо чепурно видану книжку із обгорткою, що її підготовила друга відома молода українська професіоналістка Таня Кравців, та зворушливо читаємо слова присвяти для нас, що їх незаслужено дістаємо від авторки.

Д-р М. Богачевська-Хомяк вияснює, що із манускрипту на 1,000 сторінок, який ми читали оригінально, тепер залишилося тільки 314.

„Коли я починала цю працю в половині 70-их років думала, що через рік її закінчу, а тимчасом рівно 10 років мого життя коштувала мене ця книжка. Переглядаючи архівні матеріяли, я побачила скільки це матеріялу, з яким треба було обзнайомитись і відразу зрозуміла, що ходжу по цілині і про рік роботи треба забути".

Д-р М.Богачевська-Хомяк в редакційних приміщиннях „Свободи"

Далі, гостя розповідає, що вдалося їй завершити це велике завдання в першу чергу із-за повної моральної і матеріяльної підтримки Союзу Українок Америки, а зокрема його довголітньої голови Ірини Рожанковської, та переконливости ред. Лідії Бурачинської, яка уважала, що треба написати в англійській мові працю про український жіночий рух.

В 1975 році д-р М. Богачевська-Хомяк дістала стипендію ім. Фулбрайта на цілорічну поїздку до архівів у Польщі і Австрії та привезла звідти повні валізки документів і записок. В 1980 році вона дістала стипендію Ради міжнародних дослідів і обмінів на три місяці дослідів в архівах Києва, Льво-

(Закінчення на стор. 3)

АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ Є. КОНОВАЛЬЦЯ

Пассейк, Н. Дж. — Тут в Українській Централі, 240 Говп авеню, в неділю, 22-го жовтня ц.р., о год. 6:30 вечора відбудеться заходами 7-го Відділу ООЧСУ і 34-го Відділу ОДВУ святочна академія присвячена 50-літтю трагічної смерти полковника Євгена Коновальця, основоположника УВО і ОУН. В програмі: апель молоді, доповідь ред. Ярослава Гайваса, рецитація Марії Вожаківської і хор „Гайдамаки".

У СВІТІ

КОЛИШНІЙ ШПИГУН КҐБ В ЗСА Віталій Юрченко, який своїм переходом на Захід, а потім „добровільним" поверненням до СССР створив авреолю сенсаційности довкола своєї особи, завідує тепер гаражем автомобільної бази КҐБ. Про це розповів американському письменникові, авторові шпигунських романів Дейвидові Вайсові колишній агент Сі-Ай-Ей, який втік в 1986 році до Совєтського Союзу, Едвард Лі Говард. Можливо, що він мав для цього поважну причину, бо завдяки В. Юрченкові, старшині КҐБ, Говард був обвинувачений у шпигунстві в користь СССР і мусів замітати за собою сліди втечею до комуністичного раю. Згідно з опінією Вайса, Говард ще й тепер з погордою ставиться до Юрченка, не дивлячись на те, що обидва вони працюють для цього самого хлібодавця.

АКАДЕМІК АНДРЕЙ САХАРОВ дав інтерв'ю кореспондентові естонської газети „Молодеж Естонії", у якому заявив, що совєтське суспільство „хворе і пересякле брехнею". Найбільше турбуватися треба за покоління від 25 до 35 років, яке виросрстало в атмосфері застою за владування Леоніда Брежнєва. „Це покоління бачило на кожному кроці брехню толеровану компартією і урядом, але воно ніколи не виступало активно проти цієї хвороби", — заявив лавреат Нобелівської нагороди миру, який брехню і зумисне перекручення правди вважає трагедією людства. Можливо тому, каже А. Сахаров, це покоління взагалі не реагувало на зміни запропоновані Міхаїлом Ґорбачовим. Він попередив про можливість контратаки на переміни зі сторони партійних бюрократів, які засилилися на своїх місцях.

У ПРИМІЩЕННІ ВЕРХОВНОГО суду в Москві розпочався судовий процес над трьома азербайджанцями, які брали участь у погромах над вірменським населенням в Сумгаїті, в автономній республіці Нагірний Карабах. Як відомо, ще 28-го лютого ц.р., в азербайджанському місті Сумгаїті, над Каспійським морем, віддаленому приблизно 20 миль від Баку, групи азербайджанців влаштували справжній і дикий погром над вірменами. Вони вбивали їх чим попало, підпалювали їхні будинки, автомобілі, підприємства тощо. У цій неконтрольованій акції загинуло 32 особи, в тому числі 26 вірменів. Погроми були тісно пов'язані зі старанням населення Нагірного Карабаху, яке складається в більшости з вірменів, щоб ця область була прилучена до території Вірменської ССР. Тепер в Москві судять організаторів цих вбивств. Закордонних кореспондентів не впустили до залі суду. Деякі скупі інформації журналісти отримують під час пресових конференцій від представника міністерства закордонних спав Ґеннадія Ґерасімова.

ЧИСЛО КУБИНСЬКОГО ВІЙСЬКА в Анголі збільшилось, не зважаючи на переговори, і тепер становить 50,000 вояків, 10,000 більше, як це було рік тому назад. Ці інформації подав до загального відома лондонський Міжнародний інститут для стратегічних студій. Згідно з цим звідомленням в Анголі, крім 50,000 кубинських вояків, є ще 8,000 т.зв. дорадників з різних ділянок, 900 совєтських військових техніків, завданням яких є привчити місцевих анґольців користуватися совєтською модерною зброєю, і 500 спеціялістів розвідки, тобто кагебістів. Чимало дорадників прибувають і відбувають з інших країн Східньої Европи. Уся ця комуністична змова скерована проти антиамериканських партизанів ЮНІТА і їхніх помічників з Південно-Африканської Республіки.

КОРОЛЕВА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ Єлисавета II прибула на офіційну візиту до Еспанії, перший раз після мирного переходу тієї країни до демократичної системи правління після смерти диктатора Франсіско Франко в 1975 році. Королева виступила у еспанському парляменті, підкреслюючи позитивні досягнення еспанського народу, а перехід до демократичної системи назвала „найсвітлішою сторінкою історії Еспанії". Виступ королеви Великобританії викликав ентузіястичне захоплення в усіх парляментаристів і членів уряду.

В АМЕРИЦІ

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ здобув ще одну підтримку своєї кандидатури, цим разом від Виконної ради Міжнародної профспілки водіїв, це після того, як опит членів профспілки дав Бушові 50.2 відсотка до 46.4 відсотка для губернатора Майкла Дукакіса. Президент профспілки Віліям МекКарті заявив, що підтримка є для віцепрезидента Буша особисто, а не для кандидата на його заступника Дена Квейла чи для Республіканської партії.

ТЕПЕРІШНІЙ ГОЛОВНИЙ прокуратор ЗСА Дик Торнбирг виявляється наполегливою людиною, бо уникає можливостей таких оскаржень, як його попередник Едвин Міз, якому закидали, що він приймав хабарі від приятелів і посторонніх людей, котрі шукали впливів в Уряді президента Роналда Реґена. Найбільш сучасний приклад обережности Торнбирга — це заплата його власними грішми за друкування візитівок як головного прокуратора в сумі 60 дол.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУДДЯ окружного суду Гергард Ґессел рішив відбути переслухання в справі Олівера Норта над його твердженнями, що Крайова рада безпеки, де він працював, не підлягала конгресовій забороні допомоги зброєю нікараґуанським повстанцям. Ці переслухання назначено на 3-го листопада ц.р. і будуть вони виключно розглядати твердження оборони, що О. Норта не можна судити за те, що він разом з трьома іншими особами прибутки з продажу зброї Іранові нелеґально скеровував на допомогу партизанам в Нікараґуа.

У СВОЄМУ ІНТЕРВ'Ю з кореспондентами засобів масової інформації головний прокуратор ЗСА Дик Торнбирг заявив, що він підтримає законопроєкт, в якому пропонується поширити кару смерти у випадках федеральних злочинів включно з вбивством високо поставлених державних урядовців. Він заявив, що вірить в те, що такий законопроєкт буде мати вплив на зменшення вбивств, у всякому разі злочинці застановлятимуться двічі поки зважаться на вбивство.

ГАЗЕТА „НЮ ЙОРК ТАЙМС" помістила невелику замітку про українця Романа Козака, який помер на серцевий удар в Ляс Веґас, Нев. Помер він на 40-му році життя, коли він, як кореспондент, звітував про з'їзд Асоціяції торгівців відео. Виявляється, що Р. Козак по професії журналіст і колишній редактор спортових вістей „Американського щоденника" в Римі. Там він став кореспондентом журналу „Билборд", а опісля був перенесений до Ню Йорку, як кореспондент цього журналу, де й проживав до кінця свого життя. Помістивши ряд статтей на тему „рок енд ролл" в пізніх 70-их роках, Роман став першим редактором „року" в цьому ж журналі. Залишив цю працю в 1984 році, щоб працювати над кількома проєктами. Першим з них була поява на початку цього року його книжки „Діс айнт но діско" про історію нюйоркського „рок" клюблу Сі-Бі-Джі-Бі.

КОЛИШНІЙ ВОДІЙ автобусів у Алабамі, а теперішній пенсіонер, 54-річний Ґері Такер, який зараз перебуває у ветеранській лікарні, де його лікують на пістряка кости, заявив аґентам ФБІ, що він був одним із тих, які брали участь в збомбленні неґритянської церкви у Бірмінґгамі 15-го вересня 1963 року, де загинуло чотири юначки-підлітки. Все це відбувалося в часі змагань за громадянські права неґрів в Америці, а Ґ. Такер заявив, що не хоче вмирати з гріхом на душі, тому й дав ці зізнання. В 1977 році за вбивство 11-літньої Деніс МекНейр в цьому бомбардуванні тільки одного Роберта Шамблісса потягнено до відповідальности. Нові факти вказують на те, що більше, як одна людина були вмішані в аферу.

НЕУРЯДОВИЙ ДОРАДЧИЙ панель уважає, що секретар Департаменту оборони Френк Карлуччі повинен взяти більш тверду лінію у леґальних і нелеґальних збутах американської технології. Велике число технологічної апаратури і її винахідників останніми часами опиняються в руках, як приятелів, так і ворогів ЗСА і тому держава тратить своє провідництво у цій ділянці на світовому економічному ринку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street, Jersey City N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Зловіща тінь Чорнобиля

У квітні 1986 року стався вибух реактора в Чорнобилі, що його советські власті спершу хотіли затаїти, але мусіли виявити, коли із Швеції та згодом з інших країн наспіли до Москви тривожні й рішучі запити. Від того часу по нинішній день громадянам СССР та широкому світові невідомі всі подробиці цієї катастрофи, що її советська влада окреслила, як „випадок" в наслідок недбальства деяких, зайнятий у Чорнобилі, осіб. Невідомо, скільки осіб насправді згинуло (офіційно подано число понад 30), невідомо, скільки осіб евакуовано й куди та скільки вернулися до своїх домів, без уваги на загрозу їхньому життю і здоров'ю. Хоча гласність злагіднила цензуру й осмілила людей в СССР, проте вони все ще залякані писати про все одверто. Ще недавно наспів з України до кревних в Америці лист, в якому сказано, що „Всі матері в Україні плачуть тепер, як у колядці 'Не плач Рахиле' ". Плачуть, бо родяться діти-каліки від заражених радіяцією матерів. А одна така дівчинка приїхала до Філядельфії на лікування.

У Советському Союзі, зокрема в Україні та на Білорусі і на Московщині не минувся острах, що може повторитися чорнобильська катастрофа. В цілому СССР є 56 нуклеарних реакторів, у тому числі 27 типу чорнобильського, а дальших 28 є у стадії побудови, в тому п'ять чорнобильського типу. Знайшовся відважний російський письменник Алєкс Адамовіч, який на сторінках журналу „Новий Мір" виступив із протестом проти будування атомових реакторів та вимагав знищення існуючих. За повідомленням у поважному щоденнику „Крищен Саєнс Монітор" з 5-го жовтня ц.р. А. Адамовіча прийняв на довшу розмову Міхаїл Ґорбачов. Знайшлися, очевидно, особи, зацікавлені особисто в існуванні та побудові нових нуклеарних реакторів, які різко виступили проти Адамовіча. Цей останній розмовляв також із членом Академії Наук, лавреатом нагороди Нобеля Фізиком Адреєм Сахаровим. Це останній не погоджувався з Адамовічем, що існують інші джерела електричної енерґії і що треба відмовитись від атомових реакторів, але признав існуючу загрозу від них і висловив думку, що всі такі реактори повинні існувати під землею. Все ж, шум, який знявся тепер у СССР, особливо в Україні, Білорусі у прибалтійських країнах і в самій Московщині, тобто там, де існує найбільша загроза нової катастрофи, довів до того, що створено неіснуючий дотепер Інститут для нуклеарної забезпеки. І противники будування нових реакторів далі вимагають реформи по лінії першої скарги Адамовіча і в советській пресі ведеться на цю тему палка дискусія. У статті „Крищен Саєнс Монітор" наводиться твердження одного з таких листів до редакції названого вгорі московського журналу, що „тисячі, десятки тисяч матерів хапали на руки своїх дітей і втікали якнайдалі від Чорнобиля". Тому й не диво, що недавно почали нищити будинки в Чорнобилі і містечку Прип'ять.

Страх советських громадян оправданий ще тим, що росіяни відомі зі свого недбальства, своєї легкодушности і відсутности почуття обов'язку, совісности і солідности. Це проявилося у численних прецедентах, особливо під час російсько-японської війни у 1905 році і під час обох світових воєн. Коли б не Захід, головно Америка, Советському Союзові грозив повний розгром. У Першій світовій війні Росію розгромлено, у Другій Америка врятувала СССР, уможлививши своїми могутніми доставами зброї, амуніції, одягів і харчів перемогти у битві під Сталінґрадом.

У випадку Чорнобиля завинило не тільки людське недбальство, але й фальшива конструкція реактора. Ствердили це американські фахівці і зліквідували в ЗСА реактори подібні своєю конструкцією до чорнобильського. Самі советські громадяни не мають, правильно, довір'я до своїх земляків, від яких залежить побудова і діяння отих продуцентів нуклеарної енерґії для мирових цілей. Тому справедливо над всією територією СССР, зокрема й особливо над Україною, постійно висить острах, що кожної днини може повторитися така катастрофа, яка відбулася поверх два роки тому. Від тодішньої катастрофи люди в самій Україні та довкільних країнах терпітимуть ще найменше два покоління, бо радіяція — це страшна загроза. До всього лиха, що його переживає населення СССР, зокрема поярмлена Україна з її голодовою облогою у 1930-их роках, долучилося ще експериментування з нуклеарними реакторами.

Микола Руденко

ТАЙВАНІЗАЦІЯ ПРИБАЛТИКИ І СЛІДИ ВУЖА НА ПІСКУ

II.

Мимоволі напрошується висновок: щось подібне можливе лише при одній умові — коли перед большевицьким керівництвом розверзлася смертельна безодня й вони вирішили повернутися в лоно західньої цивілізації. Простіше кажучи, у них вистачило глузду відкинути тоталітарний модель державности й прилучитися до клясичного капіталізму. В цьому разі, безумовно, слід починати з прибалтійських республік, де ще є люди, котрі жили й працювали за умов цивілізованого капіталізму. В Росії капіталізм цивілізованим не був ніколи. Просто не встиг ним стати. Та й на Україні, в Грузії, Вірменії так само.

Далі. Цивілізований капіталізм неможливий без плюралізму, що є найхарак тернішою ознакою справжньої демократії. Отже якщо вирішено воскресити одне (нехай навіть заради експерименту!), то неминуче доводиться воскрешати друге. Звідси й дивовижна привітність до відверто опозиційних організацій. І це не лише в Естонії, а також в Литві й латвії.

Доводиться ущипнути себе за вухо: отямся, чоловіче! Ти надто далеко заходиш у своїх мареннях. Бо якби це справді було так, то нам би належало змайструвати цинкову труну для комуністичної ідеології. Цинкову тому, що вона давно почала смердіти. Невже той сморід уже не здатні витримувати й самі комуністи?..

А проте давайте уважніше поставимося до словесної продукції горбачовського емісара Яковлєва. Ось, наприклад, прибалти йому кинули таку репліку:

— Перебудові вже три роки, а ситуація з продовольством у країні лише погіршується.

Саме тут і починаються сліди вужа на піску — О. Яковлєв відповідає так, як повзе вуж, прописуючи своїм черевом вихлясту криву. Тут і посилання на обмеження торгівлі водкою, що спричинилося до фінансових труднощів, і знецінення нафти на світовому ринку — ці несприятливі фактори, за твердженням О. Яков лєва, стали причиною загальнонародного зубожіння. Хочеться йому крикнути: „До чого тут нафта, коли йдеться майже про цілковиту відсутність продуктів харчування? Нафтою харчуються лише деякі види бактерій".

Нарешті найближчий рад ник Горбачова видобуває з себе ті слова, які відчиняють двері в залаштунковий світ советської економіки. Звичайно, люди нафтою не харчуються — її продають капіталістичному світові, щоб купити в нього хліб, масло, м'ясо. Так робилося протягом усього брежнєвського періоду,а сьогодні ця можливість увірвалася. І лише тут оголилася страшна правда: усе підсоветське населення протягом багатьох десятиліть паразитує на природних багатствах, які не здатні відтворюватись. Хто ж у цьому винен? Безумовно, не саме населення, а той, хто поставив його в ці катастрофічні умови. Що ж буде тоді, коли земні надра зубожіють? Де брати хліб?

Розуміючи, що йому від цієї ганебної істини не відкараскатись, О. Яковлєв нарешті вирівнює свій криволястий шлях і ми чуємо від нього таке визнання, на котре іще недавно годі було сподіватися:

— Наскільки неспроможна ця структура, — каже він з приводу советської економічної системи, — ми відчули зараз, коли світові ціни на нафту впали. Нам довелося твердо економити валюту, в тім числі й на імпорті ширвжитку.

Звичайно, тут не до джінсів та модних західніх витребеньок — хоча б отієї валюти на хліб вистачило.

Виявляється, справа стоїть так: якби нафта лишалася в тій самій ціні, що й за часів Брежнєва, застійний період і досі б не кінчився. Оце вам і є відповідь, наївні шанувальники Ґорбачова. Як бачите, справа не стільки в особистих якостях вождя, скільки в об'єктивних факторах.

Якщо вже ми отримали від Яковлєва таке правдиве визнання з приводу советської економічної системи, то треба гадати, що ґорбачовці обрали для себе альтернативний шлях. І Яковлєв майже вичерпно його визначає:

— Лишається ринок. Саморегуляція... По суті єдиний надійний із відомих на сьогодні механізм...

Тпп-ру! Нарешті приїхали. Приїхали туди, звідки сімдесят років тому вирушали в пошуках дороги до комунізму. Виявляється, її взагалі в природі не існує — цієї вимріяної дороги. То була лишень утопія. Кривава утопія, що обійшлася народам Советського Союзу в десятки мільйонів людських жертв. Сама тільки Україна за сім десятиліть втратила понад двадцять мільйонів своїх громадян — втратила розстріляними, замученими голодом, замороженими в сибірських снігах, убитими в Другій світовій війні. Адже ж Другої світової також могло не бути, якби не криваві советські експерименти.

У мене можуть запитати: „Чи не забагато ви навантажуєте на репліку Яковлєва про перевагу ринкової економіки?" Пояснюю: там, де замість горезвісного держпляну з'являється визнання ринку як механізму економічної саморегуляції, неминуче мусить з'явитися визнання капіталу, як суспільної доцільности.

Продовження буде.

Юрій Р. Рибак

ПРО ВІРУСИ У КОМП'ЮТОРІ

Ще так недавно читачі „Свободи" мали змогу запізнатися із вірусами, що їх описував д-р Р. Осінчук у рамках своїх медичних статтей. І так як біологічні віруси розмножуються і викликають захворіння людських організмів так само електронні віруси — йдучи слідами своїх „кузенів" — викликають недугу комп'ютора. Звичайно, цей електронний вірус є родом програми комп'ютора („software"), який жде на знак, щоб себе виявити, у шкідливий теж спосіб, дослівним нищенням програми, яка зберігається на диску з магнетною плівкою.

Сам же факт нищення чи тільки викривлювання комп'юторної інформації має поважне значення у багатьох ділянках модерного життя, бо запис осягів сучасної цивілізації залишає традиційний папір як засіб і переходить у „пам'ять" („memory") компютора збережений на диску. Тому знищення таких записів означає не лише втрату надбаного матеріялу, але і теж важку працю реконструкції. Сама поява віруса — це серйозна річ, яка прибирає форму епідемії і кожний, хто має з тим до діла, мусить охороняти комп'ютор так, як це робить із своїм здоров'ям. Але найнебезпечніше це те, що комп'юторна інформація поширюється в міру того, як апарат вживає посторонна особа, яка вимінюється дисками, або пересилає програму телефоном. Диск бо є одним із носіїв інфекції від відео до бизнесових програм. А тому, що віруси можуть переходити з місця на місце зі скорістю телефону, не один його рід може нагло появитися у віддалі тисячі миль. Ніхто ще не знає точного числа всіх заражених комп'юторів; це число доволі високе і стало предметом поважних розмов та міркувань комп'юторної громади. Вона сьогодні серйозно застановляється над тим хто це робить... з якою ціллю... і як тому зарадити.

Один з вірусів простежувано до джерела постання, до азійської крамниці комп'юторів двох братів у... Пакістані. Вони признались, що вставили вірусову програму у диски, які продавали по драстично низькій ціні туристам. Їхнім мотивом було покарати користувачів комп'ютора купувати або продавати програми, що появляються на ринку і не є оригінальної, а радше контрабандної продукції, чим позбавлять купців їхнього справжнього заробітку.

Пакістанський вірус є тільки одним із роя заразливих програм, що цього року заатакували американських користувачів. Подають, що в останніх тільки дев'ятьох місяцях коло чверть мільйона комп'юторних апаратів від найменших до найбільших відчули присутність віруса і ще ніхто не збагнув чому вони впали жертвою!

Хто ж тут винуватець?

Коли взяти до уваги пакістанських братів, то це самоуки самітники. Два віруси прийшли з Німеччини не як вислід злосливости а прямо наукового досліду, який студенти розповсюдили по цілому світі... Інші, згідно з поголосками, походять від невдоволених працівників, які працюють над програмами. Це можуть бути ті, які творять їх для загального вжитку, але бувають і ті, що з пімсти за звільнення з праці нищать програму, коли покидають фірму... Трудно встановити безпосередню вину, бо, використовуючи вбудований годинник, програма знищення плянована на день і годину в майбутньому.

Досі встановлено 25 родів різного роду вірусів, а нові появляються майже кожного тижня. У загальному поміж ними є теж поблажливі і лагідні, які плянують звичайно аматори, щоб побачити як їм це вдається. Але таки найгірші — це злюці, метою яких є знищити існуючу програму як теж вплинути на деяке механічне функціонування комп'ютора!

Подібно як біологічна вакцина, теж вакцинна програма комп'ютора має за ціль охоронити незаражений диск перед наступом небажаної програми, себто віруса. Ідея є в тому, щоб окружити непрошеного гостя стримати дію апарату і заалярмувати про це користувача. Це гарно звучить у теорії, але у практиці є так багато родів віруса, що і ця електронна вакцина не завжди помагає. Зрештою тут і початок зачарованого кола, бо творці вірусів знаходять нові дороги як вимінати барикади вакцини!

Найкращий спосіб позбутись віруса — це перевести суцільну „дезинфекцію" комп'ютора, тобто викреслити всю програму, пам'ять і диск та почати все від початку, вживаючи оригінальну копію програми комп'юторної фірми. Особливо при персональних комп'юторах не треба ділитись диском... копіювати „насліпо" програму... а користуватись тільки самому.

Як інформують, основні комп'юторні системи, що тримають палець на економічному живчику ЗСА, ще вільні від віруса. Все ж таки добре було б пересічній людині зберігати важні друковані звіти фінансових та особистих даних, як теж різні посвідки включно з рахунками, бо ніхто не знає, коли це може стати у пригоді... Нині ощадності, соціяльне забезпечення, банкові інвестиції і т.п. на ласці комп'ютора, який втішається загальним здоров'ям до часу поки його не зловить... вірус.

Нема сумніву, що динаміка розвою та примінення комп'ютора впливає на зміну структури нашого життя. Гляньмо бо тільки на ділянку техніки і економіки... Саму ж появу комп'юторних вірусів треба би вважати як явище, яке можна контролювати і не боятись що це початок стихійної катастрофи цілої системи.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Василь Витвицький

Тривалий пам'ятник

У цьому році музичні кола в Україні й на еміґрації відзначають 100-річчя з дня народження композитора Василя Барвінського у першу чергу виконання його творів. Там і тут відбуваються концерти, при чому до слова приходять теж рідко виконувані, або й зовсім забуті твори. Своєрідною подією було перше виконання фортепіянової сонати Барвінського, яка пролежала в німих нотних значках близько 80 років. На концерті в Ню Йорку виконав її пяніст Міхаель Ґрілль.

Проте цей ювілейний рік запишеться в анналах музичного життя цілим рядом подій, які разом взяті, створять нашому визначному композиторові тривалий і нерукотворний пам'ятник. Маю на увазі передусім близький до реалізації запис на грамофонній платівці згаданої сонати Барвінського, разом з його „Українською сюїтою". З датою 1988 появився у Києві показ ний збірник фортепіянових творів композитора з передмовою Миколи Колесси. У цьому виданні знайшовся цілий ряд творів досі недрукованих. Музикознавець Стефанія Павлишин, яка вже здавна цікавиться творчістю Барвінського, ви готовляє повну монографію його життя і творчости. В ході є старання, щоб у Тернополі на домі, в якому композитор народився, поставити меморіяльну плиту. Вулиці його імени мають бути встановлені в Тернополі й у Львові.

До цього замітного реєстру можемо тепер вписати ще одну позицію, а саме появу касетки з награнням фортепіянового тріо а-моль Василя Барвінського. Виконавці, члени камерного ансамблю „Нова", керівником якого є піяністка Лариса Крупа.

Згадане тріо належить до ранніх творів композитора і поруч з фортепіяновими прелюдіями та сонатою воно свідчить про доволі вчасну композиторську зрілість Барвінського. Складається воно з короткого вступу і трьох частин: Алеґро, Анданте і Алеґро (Коломийка). Твір замітний ще й тим, що в ньому немає цитат українських народних пісень, але є те, що ми могли б назвати ароматом тих же пісень. Інакше кажучи, в мелодиці, ритміці і — особливо — в гармонії є риси питоменні українській народній музиці. Недаром композитор Станислав Люд кевич, згадуючи перше прослухання цього тріо (то було у Львові 1911 року), писав про нього з захопленням і радів, що музика ця є „таки нашого рідного походження".

Барвінського заслужено називають „майстром камерної музики". У трактуванні скрипки, віольончелі і фортепіяну в тріо а-моль слідне справедливе, тобто рівнорядне ставлення композитора до усіх трьох інструментів. Коли ж мова про будову твору і взаємовідношення його частин, то на цьому полі бачимо нахил Барвінського до монотематизму. Це риса, яку подибуємо у цілому ряді його ширше розбудованих творів.

Виконавці тріо: скрипалька Л. Сітон, віольончеліст Е. Фрідлендер і піяністка Л. Крупа у своїй грі виявляють близький взаємний контакт. Вони вдало добувають і передають слухачам усі тонкощі композиторських задумів, усю красу і барвистість музики Барвінського. Приємно слухати, як переконливо усі три інструменти ведуть свої роз мови на теми раніше затор кнені. Епізоди сповнені ліризму проведені з усією ніжністю й теплотою, зате драматичні наростання й напруження передані з дійсно молодечим запалом і розмахом. Багата скаля динамічних контрастів від тихого шепоту до бравурного форте й фортіссімо.

Варто згадати, що тріо а-моль Барвінського було виконане на американському терені уже давніше. Було це в Ню Йорку в березні 1934 року на концерті, що його влаштовувало товариство Приятелі Української Музики. Організатором і — сказати б — душею концерту, а одночасно виконавцем скрипкової партії був Роман Придаткевич. На залі між слухачами були присутні почесні гості: Олек сандер Архипенко, Олексан дер Кошиць, Михайло Гайворонський, Павло Печеніга-Углицький.

Друга сторона касетки приносить несподіванку: композитор Йоган Непомук Гуммель (1778-1837), твір — тріо для флейти, віольончелі і фортепіяну. Зразу насувається питання: яке відношення до Барвінсько-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

БАНДУРА — ЦЕ НЕ КОБЗА

У „Свободі" з 16-го вересня ц.р., в дописі п.н. „Контерти В. Мішалова в Англії", читаємо: „Від нього молодь довідалася, що бандура є українським національним інструментом, яку раніше називали кобзою".

Бандура — це не кобза. В ЕУ, том І, читаємо: „Бандура, український музичний інструмент на 12-30 і більше струн, західньо-европейського походження, відома на Україні з кінцем XVI віку". У томі III ЕУ: „Кобза, музичний струнний інструмент типу лютні, схінього походження; відома на Україні з XI віку, згодом (з XVI віку) витиснена бандурою. В новіші часи назви кобза і бандура вживають як синоніми, проте кобза відрізняється від бандури вужчим корпусом, коротшою шийкою і меншим числом струн (чатро три).

Любов Цегельська
Рочестер, Н.Й.

Ярослав Пеленський

ГЛАСНІСТЬ, ПЕРЕБУДОВА І УКРАЇНСЬКА ДІЙСНІСТЬ

II

Автономістські тенденції групи Шелеста проявилися навіть в обережній, але недвозначній критиці наслідків Переяславської угоди та її партійного тлумачення. У книжці Шелеста „Україно наша радянська" (1970, стор. 29) зазначено:

> Щоб зміцнити свою владу на Україні, царський уряд проводив жорстоку політику великодержавного гноблення, ліквідував навіть залишки автономії України, яка була передбачена Переяславською угодою. Особливе занепокоєння царизму викликала Запорізька Січ з її автономним статусом. Царський уряд не міг не розуміти, що Січ була могутнім центром антифеодального руху, одним з важливих осередків боротьби українського народу проти соціяльного і національного гніту.

Однак чимало українців — як у діяспорі, так і на батьківщині — недооцінюють значення цього автономістського державницького періоду в новітній історії України, або, щонайбільше, обмежуються зауваженнями, що П. Шелест хоч трохи піклувався про інтереси свого народу і його культури. З української советської точки зору доказом справжньої перебудови в теперішніх умовах було б застосування політики розширення й розвитку прав національних республік в СССР, а в цьому контексті — відновлення справжнього державного автономізму в Україні.

Досі найпомітнішим явищем в Україні у зв'язку з політикою гласности, (але не перебудови) можна **вважати** намагання українських письменників та інших діячів **культури піднести статус української мови до рівня** державної мови. Заходи на оборону української мови почалися ще в 1986 році і досягли свого апогея у сенсаційній статті письменника Сергія Плачинди, що з'явилася в „Літературній Україні" 5-го березня 1987 року і в якій автор запропонував „узаконити дві державні мови в кожній союзній республіці і три — в автономній". Дещо пізніше в постанові пленуму правління Спілки Письменників України (СПУ) (червень 1987) висунуто такі вимоги:

> Доручити президії правління СПУ, звернутися до Верховної Ради УДСР з проханням внести до Конституції УРСР статтю про державний статус української мови на території УРСР... впровадити в практику вивчення в кожній школі республіки української мови, і в зв'язку з цим внести відповідні зміни до четвертого та восьмого параграфів проекту Статуту середньої загальноосвітньої школи.

У постанові говорилося далі:

> ...широке використання української мови в діловодстві та в роботі державних і громадських установ... в радіопередачах, телебаченні, в кіно, в театрі... у вихованні дітей у дошкільних установах... створення комітету розвитку і збереження чистоти української мови на зразок того, що існує в Російській РФСР.

Коротко кажучи, згадані вимоги віддзеркалюють розвинену програму не тільки обов'язкового навчання української мови та українською мовою, а також введення її в усі сфери життя республіки, тобто повної українізації державного і громадського життя України.

Тривога українських письменників та інших діячів культури про долю рідної мови спричинена традиційною політичною та звичаєвою дискримінацією цієї мови советською владою, а також її катастрофічним становищем у УССР, зокрема у центральних містах республіки. Після довготривалого замовчування цього катастрофічного становища української мови в УССР високопоставлені республіканські урядовці і провідні діячі СПУ **(наприклад, Дмитро Павличко) змалювали на підставі статистичних даних набагато трагічнішу картину** мовної **дійсности в Україні, ніж та, яку представляють навіть найрішучіші українські критики в діяспорі. Павличко відверто визнав, що під загрозою — саме існування української мови, що у разі нездійснення відповідних протизаходів українська мова залишиться хіба що „на канадській землі".**

Партійний апарат, репрезентований ЦК КПУ, негайно зареаґували на вимоги української творчої інтеліґенції, продемонструвавши свою позицію насамперед у червневій промові новопризначеного секретаря ЦК КПУ з питань ідеології Юрія Єльченка, а відтак — у серпневій постанові ЦК КПУ про здійснення рішень XXVII з'їзду партії і червневого Пленуму ЦК КПСС у сфері національних взаємин. Однак у постанові ЦК КПСС нічого не сказано про державний статус української мови чи потребу зміни Конституції УССР та законодавства, яке стосується шкільної освіти. Вона зводиться до таких обмежених поступок, як поліпшення якости підготови вчителів української мови і літератури та навчальних програм, збільшення кількости шкіл і клясів, де викладаються ці предмети, видання нових підручників та посібників для навчання української мови в українськомовних школах, введення обмежених програм ознайомлення з українською мовою, літературою і мистецтвом у російськомовних дошкільних установах та покращення національно-російської (тобто українсько-російської) двомовности в адміністративній галузі та громадському житті республіки.

Відповідь українських письменників та інших діячів культури на становище партії у вересневій постанові Президії правління СПУ повторила основні вимоги постанови червневого пленуму правління СПУ, але, очевидно, з уваги на директиви партії промовчала справу державного статусу української мови, потребу відповідної зміни Конституції УССР та шкільного закону, який на практиці дискримінує українську мову.

Продовження буде.

Український...

(Закінчення зі стор. 1)

ва і Москви, а в 1981 році — стипендію від цієї ж ради на досліди в архівах Польщі і Чехо-Словаччини. Завдяки ще одній стипендії, а це Американської асоціяції університетських жінок, д-р М.Богачевська-Хомяк могла взяти на цілий рік відпустку від своєї 25-літньої викладацької роботи і присвятитися всеціло дослідам над українським жіночим рухом. Щоб здобути стільки стипендій на одну працю треба мати високий науковий стаж, а рівночасно збудити зацікавлення вивченням українського жіночого руху серед неукраїнських кіл. Вкінці остаточне видання книжки перебрала ще одна наукова інституція — Канадський Інститут Українських Студій.

Значить, оцінено належно так і працю як і її авторку. А наукове минуле у д-р М. Богачевської-Хомяк справді імпозантне, як бачимо із її дос'є, що ледве вміщується на шести густо записаних сторінках машинопису.

З нього довідуємося, що її університетські студії закінчилися в 1968 році докторатом з історії в Колюмбійському університеті, а її кар'єра пройшла від університетського інструктора історії до голови департаменту історії в Мангеттенвілл коледжі аж до теперішнього посту директора програми перекладів в Крайовій фундації суспільних наук. У списку її стипендій і нагород стоїть аж 12 позицій, в публікаціях п'ять наукових книжок і 18 розділів-статтей у книжках в англійській, а 15 в українській мовах, а що вже й говорити про наукові та популярні доповіді. Багато з тих останніх були на тему її дослідів про український жіночий рух.

І тут ми повертаємося до теми, яка нас найбільш цікавить, а це студії українського фемінізму, який мав такий відрізнений від світового фемінізму характер. Саме про цю різницю у цих двох рухах подає нам обширно свою думку дослідниця українських обставин.

„Фактично я писала немов суспільну історію України у своїй книжці про український фемінізм. Жіночий рух був у нас органічною частиною суспільного руху. Українська жінка різнилася від західньоевропейської тим, що її праця була закорінена в громаді, а ціллю її змагань було поліпшити громаду, а не лише себе саму. Саме це причина, що українські жінки не уважали себе феміністками, а з'ясували собі, що вони до цього руху приєднались щойно тоді, коли почали вимагати рівноправности в житті".

На думку д-р М. Богачевської-Хомяк це, що робили українські жінки 90, 70 і 50 років тому, сьогодні може служити прикладом для країн на шляху розвитку, в тому числі і нинішньої України. Український жіночий рух є прототипом того, що витворилося в Третьому світі. І тому усвідомивши собі як розвивався наш жіночий рух, авторка окреслила його прагматичним фемінізмом, який виріс органічно із народу. Щойно шукаючи в архівах Східньої Европи за матеріялами здала собі авторка справу з того, який сильний був в Україні цілий жіночий рух, тільки, що історія його, як багато інших матеріялів нашого минулого, не є доступна, через політичні обставини для ширшого загалу.

Тому книжка, що саме появилася п. н. „Феміністки всупереч самим собі" („Жінки в українській спільноті в роках 1884-1939) в англійській мові „Feminists Despite Themselves" призначена для неукраїнського читача, який не знає, ані історії України, ані історії українського жіночого руху, а хоче дістати про це інформації. Але, як завважує д-р М. Богачевська-Хомяк, ті українці, що вже вспіли перечитати її працю стверджують, що дістали у ній новий та цікавий для себе матеріял, з уваги на зовсім нове висвітлення.

Тепер гарячим бажанням авторки є, щоб ця книжка знайшла свого читача, і щоб інші зацікавилися порушеними в ній проблемами і може продовжили б цю працю, яку вона почала. Вона вважає, що мала щастя побачити свою довголітню працю завершену такою книжкою і тому хотіла б, щоб це вдалося також іншим науковим дослідникам.

На обличчі у нашої гості бачимо спокійне вдоволення, внутрішню радість, яку знаходиться звичайно у людей, що закінчили довгу мандрівку до якоїсь точно означеної мети.

А всеж д-р М. Богачевська-Хомяк тепер в силі віку і перед нею ще широкі можливості дальшої наукової праці, якій сприяє її найближча родина, чоловік Ростислав, відомий журналіст, що зараз спеціялізується в африканських проблемах, і дві дочки, що, ідучи слідами матері, студіюють міжнародні відносини, політику і журналістику. Отож ніяк цей спокій, який приносить завершення довголітнього зусилля, не можна уважати за остаточний у нашої гості.

А втім бачимо це з її нових і поважних плянів, які вже у неї на овиді — це три праці, які також торкаються жіночого питання і українських жінок — це праці про українських і російських жінок, про жінок в Києві та Харкові у імперській Росії, і вкінці про жіночий рух в переселенчих таборах.

„Знаєте — каже нам на закінчення нашої цікавої розмови дослідниця жіночого руху — я маю увесь час таке почуття, немовби до мене говорили тисячі жінок: „або напишеш про нас, або ми пропадемо безслідно під колесами історії!"

ПРАВИЛЬНА АДРЕСА

У нашому щоденнику з датою 18-го жовтня ц.р. ч. 198 у інтерв'ю п.н. „Запрошуємо до діялогу" є помилка в адресі, на яку можна зголошуватися на конференцію пластових виховників з батьками. Правильна адреса має бути: Nila Pawluk, 215 Norristown 3d., Bluebell, Pa. 19422.

Тривалий...

(Закінчення зі стор. 2)

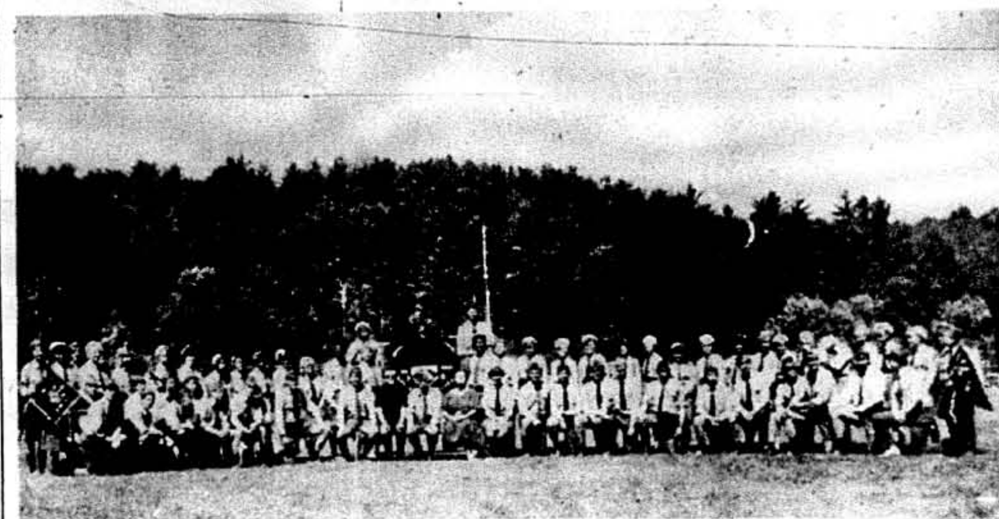
го має згаданий композитор, коли взяти до уваги, що його твори мало відомі, а ще менше виконувані. Питання вияснюється скоро і просто. В основі тріо Гуммеля, написаного у формі теми з варіянтами, є відома і незвичайно популярна пісня „Їхав козак за Дунай". Ця пісня, що її приписують козацькому співцеві Семенові Климовському, відбула дуже цікаву й замітну мандрівку по світі, включаючи й Америку.

У виконанні тріо бере участь, крім згаданих вгорі піяністки й віольончеліста флейтист Дж. Шлефер. Слухаючи тріо Гуммеля, переконуємося, що воно, хоч і великої давности, все таки написане цікаво й талановито. Козацька пісня викликала в уяві композитора різні образи й настрої, які він зумів втілити в різноманітні музичні форми.

Зовнішє оформлення касетки зладжене дбайливо й естетично. Подані доволі точні інформації про обох композиторів та їхні твори, а одночасно й про виконавців. Єдине сумнівне при цьому англомовне передання прізвища Барвінського з „й" при кінці. Американська й українська практика кажуть писати: Barvinsky. Так було й на збірнику його обробок українських народних пісень, що вийшов друком в Ню Йорку 1929 року.

У цілому касетка награна ансамблем „Нова", то цінний вклад у наше камерне, чи пак кімнатне музикування і заслуговує на якнайбільше поширення.

Виховно-вишкільний табір СУМ

Вишкільний табір СУМА.

Кожного року Крайова Управа Спілки Української Молоді влаштовує ряд таборів на всіх п'ятьох власних оселях.

На оселі в Елленвіллі, Н. Й., цього року відбулося п'ять різних таборів: — виховно-відпочинковий (три тижні), виховно-приктичний (два тижні), табір суменят (два тижні), виховно-спортовий (три тижні) і виховно-вишкільний (три тижні). Цей останній приготовляє старше юнацтво на ступені впорядника І і ІІ та виховника І.

Цьогорічний табір проходив під загальним кличем: „З Богом за Україну" і носив назву ім. полковника Євгена Коновальця. Комадантом був довголітній виховник молоді Корнель Василик. Головною виховницею була подруга Наталка Кормелюк. Допоміжні виховники і викладачі Осип Рожка, Петро Матіяшек, Петро Шмігель, К. Василик, Марія Фесьо провели обширну програму теоретичного і практичного знання проваджения виховних сумівських сходин.

Три ватри, присвячені цьогорічним річницям, велика прогулька, спів, гри і забави давали відпруження від лекцій та навчання. На цьогорічному таборі брало участь багато сумівців із сусідньої Канади.

Серед гарного довкілля молодь приготовлялася до виховної праці по своїх місцевих осередках. Виступом таборового хору закінчено цей вишкільний табір.

Таборова Комісія

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс інформує, що німецький громадянин, молодий пілот Матіяс Руст, недавно звільнений з тюрми в Москві не відсидівши своїх чотирьох років засуду за порушення совєтськошо кордону, хоче знову відвідати Москву, але тим разом цілком леґально. Він, як відомо, перший раз прибув до Москви на малому спортовому літаку типу „Сессна", переїхав непомітно фінляндсько-совєтський кордон, об'їхав кілька разів Кремль і приземлився на Красній площі, викликавши сенсацію у цілому світі, а рівночасно чистку, особливо з міністерствах оборони СССР і армії, які не допильнували „дикої вихватки", як писали тоді совєтські газети, М. Руста. Геннадій Герасімов, речник міністерства закордонних справ, заявив кореспондентам, що „ми ще не готові на повторне прийняття М. Руста в Москві".

Ділимося сумною вісткою, що дня 19-го жовтня 1988 р. на 96-му році життя відійшов у Вічність

наш Дорогий
БРАТ І ВУЙКО

бл. п.

Осип Бережницький

колишній чотар УГА, начальник відділу Маслосоюзу в Самборі, довголітній член хору „Кобзар" у Філядельфії, Па.

ПАНАХИДА буде відслужена в понеділок, 24-го жовтня 1988 р. в похоронному заведенні Насевичів при Franklin and Brown St., Philadelphia, Pa.

ПОХОРОННІ-ВІДПРАВИ почнуться у вівторок, 25-го жовтня ц. р. о год. 7:30 ранком в катедрі Непорочного Зачаття при Franklin St., звідки Тлінні Останки Покійного будуть перевезені на український католицький цвинтар у Fox Chase

Опечалені:
брат — ІВАН
та ближча і дальша Родина в Україні
братанок — ЛЯРІ БЕРЕЖНИЦЬКИЙ
з Родиною
Родина КОРОПЕЦЬКИХ та ТАТОМИРІВ

ПРОГРАМА ЮВІЛЕЙНОГО ТИЖНЯ

Комітету Тисячоліття Хрищення України і Монтреальського Відділу Комітету Українців Канади

Монтреаль, 22-29-го жовтня 1988 року

КАМЕРНИЙ КОНЦЕРТ

Субота, 22-го жовтня 1988 р., год. 8-ма вечора
Заля Кльод Шампань, Salle Claude Champagne
200 Ave., Vincent-d'Indy

При участі:
- Богдан Чаплинський ... *тенор*
- Йоланда Гусарук ... *сопрано*
- Евген Гусарук ... *скрипка*
- Люба й Іреней Жуки ... *піяно дует*

Ансамбль:
- Катерина Паліга ... *скрипка*
- Даньєль Якимишин ... *скрипка*
- Песлі Мальований ... *альто*
- Христина Мельник ... *віолончело*
- Жан Ґудро ... *(кор) ріг*
- Кльодет Бертіом Завада ... *піяно*

ВЕЛИКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ ЗДВИГ

Неділя, 23-го жовтня 1988 р., год. 2-га по пол.
з парку Україна, Parc de l'Ukraine
ріг Бельшас і 12-та авеню, Bellechasse & 12-e Ave.

похід до арени Поль Сови, Le Centre Paul Sauve
4000 Бобіен Схід, 4000 rue Beaubien est

В поході візьмуть участь всі церковні громади міста Монтреалу і околиць, школи, молодечі організації, громадські установи та всі складові організації Відділу КУК.

ЕКУМЕНІЧНИЙ МОЛЕБЕНЬ

Год. 3-тя по полудні
Арена Поль Сови, Le Centre Paul Sauve

Молебень відправлять:
о. декан Іван Гаврилюк
о. протоієрей д-р Ігор Ю. Куташ

В духовному концерті, що відбудеться після молебня, візьмуть участь:

Оркестра „Трембіта" при Осередку СУМ, *диригент* — А. Гарасимович
Чоловічий Хор „Україна" при Українському Національному Об'єднанні, *диригент* — І. Козачок
Хор парафії Святого Духа, *диригент* — А. Панасюк
Жіночий Хор „Україна" при Просвіті ім. Т. Г. Шевченка *диригент* М. Чолій
Хор Собору св. Софії, *диригент* — В. Волощук
Церковний Хор Парафії Успіння Божої Матері *диригент* — М. Чолій
Хор „Боян" при Осередку СУМ, *диригент* — М. Чолій
Хор Місійної Округи Монтреаль-Лашін, *диригент* — І. Козачок

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА СКАРБИ УКРАЇНИ

Понеділок, 24-го жовтня до суботи, 29-го жовтня 1988 р., від 9-ої ранку до 10-ої веч.
Комплекс Ґій Фавро, Complexe Guy-Favreau
200 вул. Рини Левек Захід, 200 Rene Levesque o.

- Зруйновані пам'ятники Києва
- Мистецтво і Віра
- Модерна архітектура церков
- Загублені Скарби України
- Народне мистецтво
- Філятелістика

Вступ вільний

ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ

Субота, 29-го жовтня 1988 року
Готель Сантр Шератон, Le Centre Sheraton
1201 вул. Рини Левек Захід, 1201 Rene Levesque o.
Коктейл — год. 6:30 веч. • Вечеря — год. 7:15 веч.
Баль — год. 10-та веч.

Запрошені гості:
лейтенант губернатор — ЖІЛЬ ЛЯМОНТАНЬ
прем'єр-міністер — РОБЕРТ БУРАСА
посадник міста Монтреалу — ЖАН ДОРЕ

Оркестра БУРЯ
Інформації 593-1000 або 273-4642

КОМІТЕТ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ
3244 rue Beaubien est, Montreal, Quebec H1X 2Z9
Tel.: (514) 593-1000

ПОВІДОМЛЯЄМО, ЩО
в суботу, 22-го жовтня 1988 р. опівдні (12-та год.)
на українському православному цвинтарі
в Бавнд Бруку, Н. Дж.
відбудеться

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА на могилі

св. п.

Петра Григоровича ГРИГОРЕНКА

РОДИНА ПОКІЙНОГО

Українська Вільна Академія Наук
з жалем повідомляє,
що 10 жовтня 1988 р. у Вашинґтоні, Д. К. на 87-му році життя
померла

Любов Арнольдівна Марґоліна-Гансен

Професор, науковець-дослідник в галузі природничих наук европейських та американських наукових закладів, дійсний член Української Вільної Академії Наук, дійсний член New York Academy of Sciences та Virginia Academy of Sciences.

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Дорогого
СИНА, СЕСТРІНКА І КУЗЕНА

бл. п.

ІВАНА СЕНЬКОВА

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

в понеділок, 31-го жовтня ц. р., о год. 7:45 ранку
в українській католицькій церкві Непорочного Зачаття в Гемтремк, Миш.

В глибокому смутку про молитви за душу Покійного просить:
мати — СТЕФАНІЯ з СЕСТРАМИ та РОДИНОЮ

ЗАСТУПНИК ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ Джан Вайтгед повідомив, що З'єднані Стейти Америки не можуть ще надати для Чехо-Словаччини статусу упривілейованої держави в торговельних справах, бо в тій країні все ще переслідується інакомислячих, а уряд порушує права людини на кожному кроці, дозволяючи органам державної безпеки переслідувати осіб за їхні переконання.

ПРЕЗИДЕНТ ІЗРАЇЛЯ Хаїм Герцоґ прибув з офіційною державною візитою до Франції. Президента супроводжають у поїздці його дружина Ора і чисельні дорадники з різних ділянок. На летовищі в Орлі Герцоґа привітав президент Франції Франсуа Міттеран. Газети підкреслюють, що це перша візита президента Ізраїля до Франції за час існування самостійної держави. Герцоґ має в пляні вести розмови з Міттераном, прем'єр-міністром Мішелем Рокаром і посадником Парижу та колишнім прем'єром Жаком Шіраком.

Храмовий празник Покрови Пресвятої Богородиці у Бриджпорті

Діти парафії церкви Покрови Пресвятої Богородиці представляють сценку „Хрищення України". Зліва: Богдан Бурий, Таня Маф'ю, Патрик Маф'ю, Наталка Демків-Орман, Роберт Хом'як, Дженіфер Хом'як та Моніка Шушельницька.

Згідно з плянами ювілейного Комітету, в суботу, 1-го жовтня ц.р., о год. 5 вечора відбулося вже третє з черги соборне молитовне відзначення нашого 1000-ліття Християнства, тим разом в українській католицькій церкві Покрови Пресвятої Богородиці з численною участю вірних усіх трьох місцевих церков української православної і католицької. Отець Іван Терлецький відправив Вечірню з Всеночною.

В неділю, 2-го жовтня, по торжественній Службі Божій при сослуженні о. крилошанина Ярослава Шуста, в часі якої співав гарно парафіяльний хор під диригентурою М. Зайця, відбувся святковий обід, в якому взяло участь багато гостей між іншими Сестри Служебниці зі Стемфорду. Приємну несподіванку всім присутнім справили своєю присутністю їмость Олександра і о. крилошанин Ярослав Шусти, які спеціяльно приїхали з Філядельфії до Бриджпорту, щоб цей празник відсвяткувати спільно зі своїми колишніми парафіянами по своїй 36-літній душпастирській праці. У своїй короткій промові о. крил. Я. Шуст сказав, що завжди думає і молиться за Бриджпортську парафію та дякував о. І. Терлецькому за його жертвенну працю у її розвитку.

Під час обіду діти під проводом своїх учительок Роми Гайди і Ірени Демків-Орман виконали сценку, що зображувала Хрищення України. Діти-актори вбрані у відповідних одягах в зразках княжої доби зробили гарне і приємне враження, вивязуючися добре із своїх ролей. (Жаль тільки, що це все відбулося не українською мовою). Головну бічну стіну залі прикрашували великі мистецькі образи св. Володимира св. Ольги, церкви св. Іллі та Володимирове Хрищення України. При цій нагоді належить звернути увагу, що Рома і Ігор Гайди влаштували дуже гарну виставу українських ікон в Сейкрет Гарт університеті, яку відвідало багато людей. Приготовити таку виставку не легко, треба зужити багато часу та енергії. Варто її побачити, щоб завважити там естетичний смак, візійне відчуття краси і художній талант виконавця. Згадую про цю виставу тому, що вона тісно пов'язана з нашим Тисячоліттям Християнства.

Програмою святочного дня вміло проводив як звичайно В. Пелещук. Молитвою „Під Твою милість" закінчено храмовий празник.

Іван Хом'як

Пам'ять про нього ніколи не згасне

Першого жовтня ц.р. минуло п'ять років, як невмолима смерть вирвала з наших лав професора Зіновія Володимира Храпливого, активного й принципового науковця, чуйного й вдумливого організатора та скромного громадянина.

Його суспільні погляди й життєві уподобання уже в молодому віці привели до наполегливого відстоювання своєї духовної незалежности від мізерії провінційного галицького побутування. Для нього вже тоді потрібні були неабиякі сили психологічного розряду. Пересічна натура давно б розгубилася у тому малорухливому оточенні, яке знав і з яким співіснував З. Храпливий. І коли він не потонув у ньому, й ми сьогодні знаємо його як відомого професора фізики, то це лише завдяки його відданій любові до науки. Його вмінню зосереджено віддаватися улюбленій праці і його непорушній вірі у своє покликання науковця. У ньому вже в той час жила впертість людини, фанатично відданій своїй мрії. Ця безоглядна віра становила найбільше щастя його життя, рятуючи молоду людину від життєвих злигоднів та одноманітного нидіння.

Протягом усього свого життя З. Храпливий виявляв широкі зацікавлення наукою й вмів всесторонньо цінити знання, бо його часто здобував самотужки (напр., до гімназії ходив лише до першої кляси, а решту кляс вчився сам без інструкторів). Його завжди манив Захід своєю послідовністю, організованістю та своїм багатством наукових і культурних надбань. Він, як пише його дружина, тоді не знав, що той Захід колись вирве його з рідної землі й що йому за притулок він віддасть свій труд і знання. Уже 17-літнім юнаком З. Храпливий вивчив англійську мову, згодом доповнив свою мовну скарбницю зразковим знанням німецької і французької мов. Знання чужих мов було для нього дуже важливим, бо воно відкрило йому доступ до світової наукової літератури, якою він користувався й в якій згодом публікував свої наукові праці. У тридцятих роках в Галичині це було щось неповторне й справді гідне широкої уваги.

Зіновій Храпливий протягом свого життя виконував різні професійні функції. Був вчителем гімназії у Перемишлі й Львові (1931-1939), професором фізики та проректором Львівського університету ім. Івана Франка (1939-1941), надзвичайним професором і керівником катедри фізики в університеті УНРР (1945-1947), професором фармацевтики відділу УТҐІ в Мюнхені (1947-1948) та професором фізики в Ст. Луїському університеті в місті Ст. Луїс у Мізурі.

Ось що сказав про нього 1983 р. голова відділу фізики заслужений професор у відставці д-р Альфред Вебер: „Д-р Храпливий пережив дві світові війни, перетерпів окупацію совєтської Росії і нацистської Німеччини, чотири рази в житті міняв своє громадянство, проте протягом 24 років своєї активної праці як член професорського складу Ст. Луїського університету багато причинився до збереження миру й свободи. Його приїзд в університет приніс відділові фізики видатного вченого й досвідченого інструктора вишуканої европейської традиції. З. Храпливий був прекрасним знавцем теоретичної фізики, який багато причинився до вишколу студентів і викладачів у цій ділянці, додавши справжній науковий аромат старого краю до середньозахідньо-американських наукових навиків".

Ця висока оцінка вказує на своєрідність таланту й духовне багатство З. Храпливого, який не тільки прийняв вимоги американської університетської дійсности, але поклав у неї свою творчу цеголку, спроможну витримати зрослі вимоги сучасности.

Ставши заслуженим професором у відставці, З. Храпливий часто їздив до Европи й подорожував по Італії, Еспанії, Австрії, Німеччині, Норвегії тощо. Життя бездільного професора було йому чуже. Він любив працю, динаміка якої відігравала значну ролю в його зусиллях, які завжди були творчими, бо, як він часто говорив, ніщо творче не зникає безслідно.

Добре слово про діяльність заслуженого професора було вже сказано в некрологах безпосередньо після його смерти. Ми хочемо лише додати, що характерною рисою його наукової та громадської діяльности було його глибоке розуміння життєвих процесів та зріла оцінка складних подій часу. Скрізь він віддавав свої сили, знання й багатий досвід науці та справі українського народу в розсіянні.

Світла пам'ять про професора Зіновія Володимира Храпливого ніколи не згасне в наших серцях.

Володимир Жила

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

День Союзянки СУА Округи Ню Джерзі

Проминуло вийнятково гаряче літо, осінь ставить свої перші кроки, і знову членки СУА розпочинають сезон праці Днем Союзянки, щоб зійтися разом, щоб стрінутися з громадянством.

День Союзянки відбувся 2-го жовтня в залі при церкві св. Івана Хрестителя в Ірвінгтоні, Н. Дж. Центром уваги загально гарного вигляду залі були постаті княжої родини, виконані 32-им Відділом СУА. Це підкреслює, як ця небуденна подія огорнула невимовною радістю кожне українське серце й при кожній нагоді знаходить свій вияв. Залю прикрашували різнородні картини мистців: Васічко, Х. Юрків-Роланд, Л. Мазяр, Х. Головчак-Деборі, Я. Літош, Грубель. Вибір був великий і міг задовольнити багато мистецьких уподобань, а вигляд столів відділів також сповнив свою ролю.

Тут можна було побачити чудові інкрустації 86-го Відділу. Стіл 28-го Відділу радісно вітав глядачів барвистими кольорами різнородних вишивок і ляльок в українських строях. 61-ий Відділ, молодечий, заступав головно молодечі ідеї — книжечки казок і оповідань для дітей, тасьми українських пісень, а крім того ще букети великих шовкових маків роботи А. Косоноцької. На столі 98-го Відділу була ікона св. Ольги, яку вони дарують Українському Музеєві, прикрашена гарним рушником. 32-ий Відділ, так званий англомовний, знімками з їхньої діяльности підкреслював глибоке прив'язання і тяготіння до українського походження. Світлини з „Міленіюм фловт" з паради в Юніон на День Пам'яті. Це перша зреалізована того роду ідея у нашій окрузі. Світлини з участи в дні етнічних груп у парку Свободи — тематика Хрищення України.

Запізнаємось з діяльністю „Кружка матерів" при церкві св. Івана Хрестителя, який має свій особливий підхід в шуканні зв'язку з українською дитиною — книжечками. На їх столах різнородні книжечки українські, а також англійські, які вони дістають в коміс від американських бібліотек. Сама назва „Кружок Матерів" вказує, що їхня ідея — це турбота про добро й освіту дітей. У школі зараз навчається 109 дітей українського походження.

На столах референтки стипендійної акції централі СУА А. Кравчук можна було бачити численні світлини з життя і побуту наших поселенців в Аргентині й Бразилії, а також із зустрічів наших представниць з ними. Вони віддзеркалюють радісні хвилини, а деякі сумні, які кличуть до нас про поміч. Висвітлені прозірки з поясненням А. Кравчук ще більше унаочнювали їхні потреби. Вони також підкреслювали велику любов поселенців до всього, що українське, велике бажання здобути освіту, а завершенням всього є їхня велика релігійність. Наших відвідувачів всюди вітали словами „Слава Ісусу Христу".

Особливо були зворушливі прозірки дітей — дітей радісних, що здобувають освіту в наших школах і інтернатах, дітей калік, для яких медична акція СУА прийшла з великою грошовою допомогою. Думаю, що не могло бути нікого, щоб не був зворушений, а заразом, щоб не виніс подив і вияв вдячности до праці СУА в цій ділянці.

У вужчому колі членок А. Кравчук звернула увагу, як важливим є, щоб пожертви пересилати до централі СУА. Бувають випадки так званої наглої потреби, як у випадку Рубана, якому виплачено зразу 5,000 дол., і Ганнусі Сверстюк, якій виплачено 2,000 долярів.

На закінчення звертаємося, головно до молодших і зовсім молодих: відгукніться на летючку, роздавану організаційною референткою округи Полянською, яка кличе „Вступіть в ряди з нами, станьте союзянками!".

Ольга Буртик